

עמ"י 17432/07/17 - יהודה בן חמו נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"י 17432-07-17 בן חמו נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט ד"ר עמי קובו
עוררים	יהודה בן חמו
נגד	
משיבים	מדינת ישראל

ב"כ העורר: עוה"ד בועז בן צור ודקלה סירקיס

ב"כ המשיבה: רב פקד לירן וקסברג

החלטה

רקע

1. ערר על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופט עמית מיכלס) בתיק מ"י 27943-02-17 **מדינת ישראל נ' יהודה בן חמו**, מיום 29.6.17, בה הורה בית המשפט קמא על הארכת התנאים המגבילים ובהם בין היתר הרחקתו של העורר, שהינו ראש עיריית כפר סבא, מן העירייה עד ליום 1.8.17.
2. ביום 13.2.17, נעצר העורר בחשד לעבירות של לקיחת שוחד, מרמה והפרת אמונים וכן עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון, תש"ס - 2000.
- לאחר שתי הארכות מעצר שוחרר העורר לביתו ביום 23.2.17, בתנאים מגבילים, אשר כללו בין היתר איסור כניסה לעיריית כפר סבא ואיסור עיסוק בכל הקשור לעיריית כפר סבא.
3. בהמשך אישר בית המשפט קמא את הסכמת הצדדים לפיה הרחקתו של העורר מעיריית כפר סבא תימשך עד ליום 31.5.17 וכי החל מיום 26.4.17 יהיה העורר רשאי ליצור קשר עם מנהלי אגפים (למעט אגף הנדסה, רווחה וגזברות) לצרכי עבודה, ולעמוד בקשר עם אותם גורמים, בהתאם לתיאום שיערך מול היחידה החוקרת ועל פי התנאים שיסוכמו בין הצדדים.
- ביום 26.4.17 אישר בית המשפט קמא שנית את הסכמת הצדדים בתנאים שלעיל וזאת עד ליום 27.6.17.
4. בתום התקופה פנתה המשיבה פעם נוספת לבית המשפט קמא וביקשה את המשך הרחקתו של העורר מעירייה עד ליום 10.8.17. לבקשה זו התנגד העורר.
5. ביום 29.6.17 נעתר בית המשפט קמא לבקשת המשיבה והורה על המשך הרחקת העורר, אך קיצר את התקופה עד ליום 1.8.17. בהחלטתו התייחס בית המשפט קמא לזמן שבו נמצא העורר תחת תנאי השחרור הכוללים הרחקה ולפגיעה שנגרמת לו בשל העובדה שאינו מסוגל לתפקד באופן חופשי

ושקט הגם שאיסור יצירת הקשר אינו גורף והעורר ראשי ליצור קשר עם מנכ"לית העירייה ועם מספר ראשי אגפים נוספים. כמו-כן קבע בית המשפט קמא כי בשלב זה נמצאת החקירה ב"ישורת האחרונה" וכי רשימת פעולות החקירה מצומצמת וממוקדת ביותר. בית המשפט קמא הוסיף וקבע כי חקירת חלק מתתי הפרשיות הסתיימה, וחלק מפעולות החקירה המבוקשות נולדו כתוצאה מביצוע פעולות חקירה קודמות. בית המשפט קמא הדגיש כי בשלב זה הוא דן בשאלת מניעת שיבוש הליכי החקירה ולא בשאלת מסוכנות העורר וכי מהמסמכים אליהם הופנה עולה כי נעשו לפחות שני ניסיונות לשבש את החקירה. כמו-כן קבע כי עיון בפעולות החקירה המבוקשות מעלה חשש לשיבוש נוכח היכרותו של העורר את האנשים הרלוונטיים והשפעתו עליהם בהיותו ראש העירייה. בית המשפט קמא קבע כי במקרה זה החשש משיבוש החקירה הינו חשש ממשי אשר מבוסס על ראיות, וכי פרק הזמן בהארכת תנאי השחרור צריך להיגזר מתוך השוואת חשש זה אל מול הפעולות הנדרשות. נוכח החשש האמור והעובדה כי עבודת העירייה יכולה להתבצע במסגרת המנגנון שנקבע, נעתר בית המשפט קמא לבקשה והורה על הארכת תנאי השחרור עד ליום 1.8.17.

על החלטה זו הוגש הערר.

טיעוני הצדדים

6. לטענת ב"כ העורר, עוה"ד בועז בן צור ודקלה סירקיס, שגה בית המשפט קמא עת קיבל את טענת המשיבה לפיה בקשתה נשענת על סעיפים 48(א)(3) ו- 48(א)(4) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים") שכן המשמעות האמתית של מניעת כניסת העורר למשרדי העירייה ואיסור על יצירת קשר עם אנשי מפתח בעירייה, הינה למנוע מהעורר לחזור באופן רשמי לתפקידו כראש עירייה, ועל כן ברור כי בקשת המשיבה נשענת למעשה על סעיף 48(א)(10) בחוק המעצרים אשר עניינו סכנה לביטחון הציבור. משעה שבית המשפט קמא לא בחן את תחולת סעיף זה בעניינו של העורר הרי שלא שקל כלל את השיקולים הרלוונטיים ובהם הפגיעה הקשה בזכותו היסודית של העורר לחופש העיסוק ולא נתן להם ביטוי בהחלטתו.

שגה בית המשפט קמא עת לא דרש מהמשיבה להבהיר מדוע לא ביצעה את הפעולות החקירה בחודשים הארוכים בהם היה העורר נתון מחוץ לעירייה. ליחידה החוקרת עמד זמן לא מבוטל של למעלה מארבעה חודשים בהם יכולה הייתה היחידה לבצע את הפעולות הנדרשות לה.

שגה בית המשפט קמא עת לא שקל כראוי את עקרון המידתיות. שכן, בד בבד עם הקביעה כי מדובר ב"ישורת האחרונה" של החקירה וההתרשמות לפיה רשימת הפעולות "מצומצמת וממוקדת", האריך את תקופת ההרחקה ב- 30 ימים נוספים וזאת על אף תקופה של 4.5 חודשים בהם היה העורר נתון בהרחקה. בית המשפט קמא לא שקל את הפגיעה הקשה בזכויותיו של העורר ואת הפגיעה הקשה בהתנהלותה של העירייה עצמה. תקופת הרחקתו של העורר הינה חסרת תקדים בהיקפה.

שגה בית המשפט קמא עת קבע כי "עבודת העירייה יכולה להתבצע במסגרת המנגנון שנקבע" שכן בהתחשב בתקופת הזמן המשמעותית בה מורחק העורר, אין ספק כי עבודת העירייה נפגעת וכי זכויות העורר נפגעות. העובדה שהעורר יכול לקבל החלטה ספורדית כזו או אחרת, אין משמעותה שהוא מסוגל לתפקד כראש עירייה מכהן. משמעותה של ההחלטה היא הרחקתו של ראש העירייה מתפקידו.

שגה בית המשפט קמא עת לא קבע מגבלות שיש בהן פגיעה פחותה יותר בעורר ובעירייה, או לחלופין קבע תקופת הרחקה קצרה יותר מ- 30 ימים במיוחד נוכח היות החקירה "בישורת האחרונה", שכן עקרון המידתיות

מחייב את בית המשפט לבחון האם ניתן להשיג את המטרה באמצעים פוגעניים פחות.

עוד הוסיפו ב"כ העורר כי מדובר בחשש ערטילאי של שיבוש ולא בטענות קונקרטיים. כמו כן, בשים לב לכך שהמשיבה הודיעה כבר לפני שבועיים שהיא נמצאת "בישורת האחרונה", לא ברור מדוע בשלב זה יש מקום להאריך את התנאים.

7. לטענת ב"כ המשיבה, רב פקד לירן וקסברג, הבקשה אינה נשענת על סעיף 48(10) בחוק המעצרים, בשלב זה, ועל כן הדיון בעניין סעיף זה אינו רלוונטי. סעיף 48(10) יהיה רלוונטי רק בשלב שבו תסתיים החקירה ולא יעלה עוד חשש לשיבוש. אלמלא העורר היה חשוד בעבירות שקשורות בתפקידו כראש עירייה, הרי שלא הייתה מתבקשת הרחקתו הפיזית מהעירייה. בשלב זה נאסר עליו לעסוק בענייני העירייה מתוך בניין העירייה ואולם הוא יכול לעסוק בענייני העירייה מול גורמים ספציפיים. התיק מלווה מתחילתו על ידי הפרקליטות ונדרשות פעולות חקירה נוספות כמו גם פעולות שנולדות "תוך כדי תנועה". ב"כ המשיבה הגיש מסמכים סודיים (מב/1, מב/2, מב/3) והפנה לכך כי סך הכול נותרו 14 פעולות חקירה, חלקן מהדו"ח הסודי הקודם ורובן חדשות. הפעולות שקיים לגביהן חשש ממשי לשיבוש הן פעולה 1,2,6,7,10-14, בעיקרן מדובר בגביית הודעות של עובדי עירייה. החקירה נמצאת בשלבים סופיים והשאיפה היא לסיימה ולהעביר את החומר במלואו לטיפול הפרקליטות.

דין ומסקנות

8. לאחר שבחנתי את טיעוני הצדדים, **שוכנעתי כי דין הערר להידחות.**

9. סעיף 48(א) לחוק המעצרים קובע כדלקמן:

"שחרור בערובה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב לחקירה, לדיון במשפטו או בערעור, או לנשיאת עונשו, בכל מועד שיידרש, וכן שיימנע מלשבש הליכי משפט; בית המשפט רשאי להוסיף תנאים, לפרק זמן שיקבע, ככל שימצא לנכון, לרבות:

(3) איסור כניסה לאזור, לישוב או למקום בארץ, שיקבע;

(4) איסור לקיים קשר או להיפגש עם מי שיקבע;

(10) איסור המשך עיסוק הקשור בעבירה, כאשר מתקיים יסוד סביר לחשש שהמשך העיסוק מהווה סכנה לביטחון הציבור, או עלול להקל על ביצוע עבירה דומה".

10. סעיף 48(א) לחוק המעצרים מקנה לבית משפט אשר מחליט על שחרורו בערובה של חשוד סמכות רחבה לקבוע תנאים לשחרור, ובהם תנאים אשר יבטיחו מניעת שיבוש ההליך המשפטי. הסעיף מונה רשימה פתוחה של תנאים שאותם יכול בית המשפט להשית לשם הבטחת תכלית זו ותכליות אחרות (בהקשר זה ראו בש"פ 2386/09 פדרמן נ' **מדינת ישראל** (30.3.09) וכן בש"פ 4348/99 ארוך נ' **מדינת ישראל** (3.11.99)).

11. בתיק דנן הסכימו הצדדים ביניהם על תנאי שחרורו של העורר, הסכמה אשר קיבלה תוקף של החלטה על ידי בית המשפט קמא ביום 23.2.17. במסגרת הסכמה זו הוחלט, בין היתר, על "**איסור כניסה לעיריית כפר סבא ואיסור עיסוק כל הקשור לעיריית כפר סבא עד ליום 26.4.17**".

ביום 26.4.17 הסכימו ביניהם הצדדים בבקשה שהוגשה לאישור בית המשפט קמא, כי הרחקתו של העורר מעיריית כפר סבא תימשך עד ליום 31.5.17 וכי "**במהלך התקופה שמיום 26.4.17 יהא המשיב רשאי**

ליצור קשר עם מנהלי אגפים (למעט אגף הנדסה, רווחה וגזברות) לצרכי עבודה, ולעמוד בקשר עם אותם גורמים, בהתאם לתיאום שיערך מול היחידה החוקרת ועל פי התנאים שסוכמו בין הצדדים".

12. תנאים אלו הם התנאים אשר הוארכו לפרק זמן נוסף בהחלטת בית המשפט קמא אשר עליה הוגש ערר זה. יודגש כי תנאי של "איסור עיסוק" לפי סעיף קטן 10, לא התבקש וממילא לא ניתן על ידי בית המשפט קמא.

13. העבירות בהן נחשד העורר הינן עבירות אשר קשורות באופן אינהרנטי לתפקידו כראש עירייה ולסמכויות הנובעות מתפקיד זה. בשלב בו נמצאת החקירה נדרשות פעולות חקירה נוספות בהן, בין היתר, גביית הודעות מעובדי העירייה. מכאן נובע החשש כי נוכחותו של העורר בתוך משרדי העירייה וכן יצירת קשר עם עובדי העירייה, יביאו לשיבוש החקירה. חשש זה הינו ממשי נוכח האמור בדוחות הסודיים אשר הוגשו על ידי המשיבה.

עיון בדו"ח הסודי שסומן במ/2 מעלה כי במהלך תקופת הרחקתו של העורר מהעירייה נעשו לכאורה שני ניסיונות לשיבוש מהלכי חקירה. כמו-כן עולה כי נוכח זהות העדים הדרושים לפעולות החקירה שנותרו, היכרותם עם העורר ותפקידם וכן לנוכח ניסיונות השיבוש שכבר לכאורה בוצעו, ישנו חשש ממשי לשיבוש הליכי חקירה, בפרט פעולות חקירה 1,2,6,7,10-14.

14. בית המשפט קמא נתן דעתו לקשיים שנגרמים לעורר וקבע כי לא ניתן להתעלם מהפגיעה בפועל בעורר ובעירייה שראש העירייה שלה אינו מסוגל לתפקד באופן חופשי. עם זאת התרשם בית המשפט קמא מקיומו של חשש ממשי לשיבוש פעולות החקירה הנותרות, וזאת נוכח זהות המעורבים, והיכרותם עם העורר. כמו-כן, נוכח פרק הזמן בו נמצא העורר בתנאים מגבילים קיצר בית המשפט קמא את התקופה המבוקשת והורה על הארכת התנאים עד ליום 1.8.17 חרף בקשת המשיבה להארכת התנאים עד ליום 10.8.17.

15. אכן, על אף שהחלטת בית-המשפט קמא לא ניתנה לפי סעיף 48(א)(10), הרי שהשלכותיה על העורר דומות להפעלת הסעיף, הואיל ואין ספק כי בתנאים אשר נקבעו יש משום פגיעה משמעותית ביכולתו של העורר לשמש בתפקידו כראש עירייה. מובן הדבר אף שיש בתנאים אלה משום פגיעה בחופש העיסוק של העורר, וכן בתפקודה התקין של העירייה. ואולם, הזכות לחופש העיסוק אינה זכות מוחלטת ועל כן נדרש איזון ראוי בינה לבין שיקולים אחרים. במקרים של קביעת איסור עיסוק ראוי לשקול את הפגיעה הקשה שיש באיסור העיסוק על אדם אשר נהנה מחזקת חפות על פרנסתו, הפגיעה שיכולה להיות על העובדים התלויים בו והנזק שעלול להיגרם לעסקו, וכן את משך הזמן בו יחול איסור העיסוק. כאשר עסקינן בתפקיד של נבחר ציבור, ישנו גם חשש לסיכול רצונם הדמוקרטי של הבוחרים, אשר בחרו בו לתפקידו. זאת אל מול צמצום החשש לביצוע עבירות נוספות או לשיבוש הליכי משפט.

בהקשר זה ראוי להבהיר כי אף בהטלת איסור עיסוק לפי סעיף 48(א)(10) לא מתייתר הצורך לבחון את החשש משיבוש ההליכים. כפי שנקבע על-ידי בית-המשפט העליון (כב' השופטת דפנה ברק-ארז בבש"פ 2841/13 חדיגה נ' מדינת ישראל (6.5.13)), פסקה 26:

"הסמכות המוקנית לבית משפט של מעצרים להתנות את שחרורו של נאשם בתנאי שעניינו מגבלת עיסוק עומדת גם מקום בו מגבלה זו נדרשת על מנת לתת מענה לחשש מפני שיבוש הליכי משפט (כאמור בסעיף 48(א) רישא). לכל הפחות, ניתן לעשות שימוש בסמכות זו מקום בו העבירות המיוחסות לאותו נאשם הן כאלה שטבוע בהן החשש מפני שיבוש הליכי משפט, היינו

כאשר החשש להישנות עבירות והחשש לשיבוש הליכים כרוכים זה בזה".

כלומר, אף אם כטענת ב"כ העורר היה מקום לבחון את הדברים על-פי סעיף 48(א)(10), לא היה בכך כדי לייתר את הבחינה של שיבוש הליכי משפט, ומכאן שתוצאת ההליך לא הייתה שונה.

16. זאת ועוד, המדובר במגבלות שהינן לפי סעיפים קטנים (3) ו-(4) אשר מונעות מהעורר להיכנס אל תוך משרדי העירייה ולהיות בקשר עם גורמים מסוימים בעירייה ואין המדובר בתנאים אשר משמעותם הרחקתו של העורר מתפקידו כראש עירייה או בתנאים אשר מונעים ממנו כליל מלשמש בתפקידו, גם אם יש בתנאים אלו, באופן טבעי, כדי להקשות על התנהלותו של העורר במסגרת תפקידו כראש עירייה. שכן, על אף התנאים שנקבעו בהחלטת בית משפט קמא, רשאי העורר להמשיך ולעסוק בענייני העירייה מחוץ למבנה העירייה בנושאים אשר אינם קשורים לתחומים ולנושאי משרה אשר נוגעים לחקירת המשטרה. כמו-כן רשאי העורר להיות בקשר עם מנכ"לית העירייה וכן עם ראשי אגפים נוספים בעירייה שאינם קשורים לחקירה המתנהלת.

במקרה דנן, מדובר בתנאים מגבילים שאומנם יוצרים עבורו קושי בניהול ענייני העירייה אך אינם מונעים ממנו את המשך תפקידו, וחשוב מכך, הינם הכרחיים נוכח החשש הממשי מפני שיבוש המשך החקירה.

17. אכן, תקופת הרחקתו של העורר מן העירייה, למשך כחמישה חודשים וחצי, הינה תקופה משמעותית, ואולם הבחינה אינה לפי אורך התקופה בלבד, אלא בהתאם להתקדמות החקירה עד כה, ולפעולות החקירה הנדרשות עדיין לביצוע. במסגרת בחינה זו, לא שוכנעתי כי נפל פגם כלשהו בהחלטת בית-המשפט קמא, ותקופת הארכה הנוספת עולה בקנה אחד עם עקרון המידתיות.

באופן פרטני, עיון בדו"ח הסודי אשר סומן במ/1 אל מול הפעולות שמפורטות בדו"ח במ/2 מלמד כי היחידה החוקרת אכן שוקדת על פעולות החקירה וכי חלקן הגדול של פעולות החקירה אשר הופיעו במסמך שסומן במ/1 בוצעו. עיון בבמ/3 מלמד כי מדובר בחקירה מסועפת במסגרתה מלווה היחידה החוקרת באופן צמוד על ידי הפרקליטות.

18. לפיכך, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטת בית המשפט קמא.

עם זאת, בשולי הדברים יוער כי נוכח הזמן הארוך בו שוהה העורר בתנאים מגבילים וכן נוכח הצהרת ב"כ המשיבה לפיה החקירה נמצאת בשלביה הסופיים, מן הראוי כי המשיבה תפעל בשקידה ראויה לסיום החקירה, או לכל הפחות הפעולות הניתנות לשיבוש, בפרק הזמן שניתן לה.

סוף דבר

19. אשר על-כן, הערר נדחה.

מזכירות בית-המשפט תמציא החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ז תמוז תשע"ז, 21 יולי 2017, בהעדר הצדדים.